

Ineza Janonė – apie begalinę žodžių pilnatvę

KĄ SKAITOME

Iš dešinės: literatūrologė Alma Lapinskienė, leidyklos „Homo libera“ vadovas Vilius Gužauskis, rašytoja Ineza Janonė, kunigas ir poetas Justas Jasėnas, bardas Romualdas Miškinis.

Kupiškėje viešėjo rašytoja Ineza Janonė.

Kupiškio viešojoje bibliotekoje kovo 4 dieną pristatyta Inezos Janonės kūrybos rinktinė „Dvigulė lova“. Ta proga susitikti su skaitytojais atvyko pati šios knygos autorė, lydima humanitarinių mokslų daktarės literatūrologės Almos Lapinskienės, leidyklos „Homo libera“ vadovo Viliaus Gužauskio, bardo Romualdo Miškinio ir kunigo, teologijos licenciato, poeto Justo Jasėno. Renginį vedė bibliotekos darbuotoja Janina Širvinskienė.

Banguolė ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

NEJSPRAUDŽIAMA Į ŽANRO RĒMUS

Naujos I. Janonės knygos „Dvigulė lova“ literatūrinę analizę pateikė A. Lapinskienė, Inezą pažįstanti vienuolika metų. Jos susipažino per vieną „Poetijos pavasario“ renginį. „Poetė ir prozininkė Ineza yra išleidusi 15 autorių knygų. „Dvi-

gulė lova“ – 7-oji jos prozos knyga, rinktinė. Čia rasime kažkada publikuotų ir naujų jos kūrinių. Tai beletristika ir autobiografiniai pasakojimai apie gyvenimą.

Šios knygos pirmą dalį sudaro 22 apsakymai. Visi yra anksčiau spausdinti, išskyrus apsakymus „Veršelis“ ir „Mergaitė“. Visgi anksčiau publikuoti kūriniai autorės labai smarkiai taisyti, trumpinti, nušlifuoti ir skaitomi tarsi nauji. Meninis jų įspūdis irgi įtaigsnis, kai lygini su ankstesniais tų kūrinių variantais. Ineza keitė jų pavadinimus, kulminacinius akcentus. Toks autorės reiklumas sau rodo kūrybinę brandą. Inezos kūrybą sunku įsprausti į žanrinius rėmus. Galima pavadinti autentiška psichologine proza. Siužetas rutuliojamas iš autentiškos patirties dirbant mokykloje, muziejuje, redakcijose. Beletristiniai ir realūs siužetai jos kūryboje glaudžiai persipina.

Antras knygos skyrius „Visad su manimi“ skirtas tėvo temai, sudarytas iš 11 pasakojimų. Su tėvu,

kurį vadino tetuku, Ineza jautė glaudų dvasinį ryšį. Šią temą ji atskleidžia labai atvirai ir gyvai. Rašo apie Utenos gatvelę Panevėžyje, kur gyveno jos seneliai ir ji pati užaugo, apie savo gimines, draugus, kaimynus, bendraklasius. Tie tekstai irgi buvo anksčiau publikuoti, bet šioje knygoje jie įpinti į kitą meninį audinį. Čia skaitytojas rás daug apmąstymų, neatsakytų klausimų. Autorė jaučia nuoskaudą, kad kažko tėvo nesuspėjo paklausti, kad neišsaugojo jo užrašų.

Knygos trečias skyrius – „Dvigulė lova“ – dar nepublikuota apysaka, sudaryta iš 27 skyrių, atskleidžianti Inezos įdomų, spalvingą gyvenimą su vyru rašytoju Jurgiu Buitkumi, netikėtai mirusiu Egipte. Tai pasakojimas apie dviejų kūrėjų tandemą. Tai kūriny, skirtas vyro atminimui, persmelktas jo ilgesio.

Mano dėstytojas universitete Juozas Pikėilingis sakydavo, kad stilius – tai žmogus. Inezos asmenybė labai sudėtinga, spalvinga.

Jos rašymo stilius irgi sudėtingos architektonikos, kur prozos eilutė virsta ritmine banguojančia poezija, pabarstyta tam tikros leksikos žodeliais. Kai ką iš tekstų aš gal ir išbraukčiau. Kitiems gal atrodytų kitaip. Skaitykite Inezos kūrybą ir patys nuspręskite“, – taip naujos knygos pristatymą baigė literatūrologė.

BIOGRAFIJOS ŠTRICHA

Per renginį kalbėjęs V. Gužauskis trumpai priminė I. Janonės biografiją. Pasak jo, rašytoja gimė Panevėžyje. Baigė Panevėžio 4-ąją vidurinę mokyklą (dabar „Aušros“ pagrindinė mokykla), mokėsi Juozo Miltinio dramos teatro studijoje. Tuometiniame Vilniaus pedagoginiame institute studijavo liuanistiką. Dirbo mokytoja Žaslių, Panevėžio Juozo Balčikonio, Kauno ir kitose vidurinėse mokyklose. Taip pat dirbo Kauno menininkų namuose renginių organizatore, Petro Cvirkos memorialiniame muziejuje, žurnalistė Panevėžio, Kauno, Vilniaus laikraščių redakcijose, tuometinio Kauno medicinos universiteto laikraščio redaktore. 1990–1997 m. kartu su vyru buvo įsteigusi individualią leidybos įmonę „Akcentai“, kuri leido savaitraščius „Akcentai“, „Atšvaitai“, įvairius mėnesinius priedus, pažintinio šviečiamojo pobūdžio knygas. Rašyti pradėjo vidurinėje mokykloje. Spaudoje yra publikavusi eilėraščių, apsakymų, recenzijų, kritikos straipsnių, eseistinių, publicistinių rašinių apie iškilnius kultūros, mokslo žmones. Yra vertusi tekstų iš kitų kalbų. Jurgio Buitkaus literatūrinės premijos steigėja. Lietuvos rašytojų sąjun-

gos narė – nuo 2002 m.

V. Gužauskio nuomone, nauja I. Janonės kūrybos rinktinė iš autobiografinio pasakojimo išauga į autobiografinį romaną.

„Dėl tekstų ir jų redagavimo su autore didelio vargo nebuvo. Ji pati daug ką taisė, yra labai reikli savo žodžiu. Prasitarusi: „Rašai, rašai ir gali neužbaigti to kūrinio.“ Ją reikėjo paraginti, kad pagaliau ryžtųsi atiduoti tekstą leidyklai“, – pasakojo leidyklos vadovas.

AUTORĖS IR BIČIULIO ŽVILGSNIU

I. Janonė sakė, kad ją ir kitus jos bendrakeivius labai sužavėjo Kupiškio apylinkės. Prieš renginį jas sveičiamis spėjo aprodyti J. Jasėnas. Rašytoja padėjo literatūrologei A. Lapinskienei už jos kūrybos analizę.

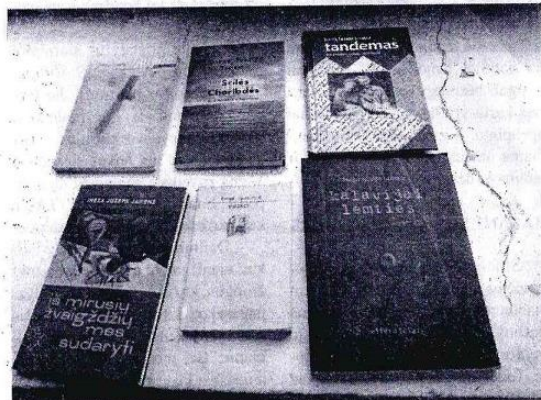
„Per daug geras įvertinimas. Tai ipareigoja būti dar reiklesnei, su kiekvienu žodžiu elgtis apdairiai, kad jis nebūtų tuščiaivudis.“

Man sunkiausiai sekėsi rašyti tekstą „Dvigulė lova“. Todėl, kad tebejaučiu artimą ryšį su amžinatilsį savo vyru. Ji Egipte mirė netikėtomis aplinkybėmis. Vienišytį jaučiu iki šiol. Tebeguliu mudviejų dvigulėje lovoje ir daug ką apmąstau, kyla daug klausimų, į kuriuos nerandu atsakymų. Tuo tekstu iki galo nesu patenkinta. Manau, kad „Dvigulė lova“ dar pratęsiu ir taisyti“, – apie save ir savo kūrybą kalbėjo rašytoja.

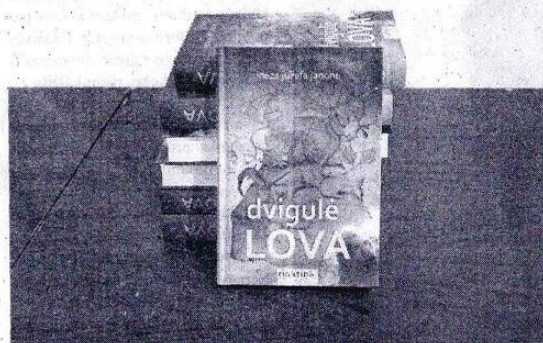
Apie pažintį su I. Janone pasakojo ir J. Jasėnas, rašytoja pamatęs viename renginyje Kaune.

Ji iš minios išsiskyrė savo laisva laikysena ir išskirtiniu aprangos stiliumi.

„Pilkokoje žmonių minioje staiga išvydau moterį – ilgais plaukais, su skrybėle, aukštą, tiesios laikysenos, nesugūžusią. Pamaniau, kad būtų smagu su ja dar kartą susitikti. Taip ir nutiko. Literatūra – tai mūsų patirtys, jausmai, kaip į visa tai reaguojame. Perskaičius jos kūrybą liko įspūdis, kad Ineza nebijo jausti, nebijo patirti, ji nesislepia už jokių kaukių. Tai labai retas dalykas. Ji visada laisva iš vidaus, bebaimė, būna su saviimi taip, kaip tą valandą jai reikia. Ačiū už tą tikrumą, Ineza“, – kalbėjo J. Jasėnas.

Ant bibliotekos palangės išsiriškavo į knygų puslapius sugulusi viešnios kūryba.

Nauja rašytojos Inezos Janonės kūrybos rinktinė. Autorės nuotraukos

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĒMIMO FONDAS

